

بازده اجتماعی سرمایه‌گذاری

خانه خلاق
دال و نوآوری

بازده اجتماعی سرمایه گذاری (SROI)؛ ابزار اندازه گیری تاثیر اجتماعی

در سال‌های اخیر سرمایه‌گذاری تاثیرگذار، توجه بسیاری از گروه‌ها از جمله کسب‌وکارها، دولت‌ها، سازمان‌های اجتماعی و خیرین را به خود جلب کرده است. در سال ۲۰۰۹ میزان سرمایه‌گذاری تاثیرگذار در دهه پیش‌رو ۵۰۰ میلیارد دلار تخمین زده شد. همچنین ایجاد کارگروه سرمایه‌گذاری تاثیرگذار G8 و تشکیل صندوق نوآوری اجتماعی کاخ سفید از اهمیت روزافزون این موضوع حکایت دارد. با این حال علی‌رغم این اهمیت، فضای اندازه‌گیری تاثیرات اجتماعی همچنان نوپا و تا حدود زیادی بدون ساختار است. فعالین این حوزه، هدف از ارزیابی تاثیرگذاری در چرخه سرمایه‌گذاری را موارد زیر می‌دانند:

- برآورد تاثیر [1]: قبل از آغاز سرمایه‌گذاری، سازمان‌های سرمایه‌گذاری تاثیرگذار [2] علاقمندند که اثر بالقوه سرمایه‌گذاری خود را تخمین بزنند. این آگاهی به سرمایه‌گذار کمک می‌کند تا اولویت‌های خود را برای تاثیر مطلوب مورد نظرش مقایسه کند.
- برنامه‌ریزی تاثیر [3]: در حین مذاکره و یا در مدت کوتاهی پس از آغاز سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاران تاثیرگذار ابزارها و روش‌های متنوعی را برای ارزیابی تاثیر طراحی می‌کنند. به عنوان مثال طرح جمع-آوری داده برای نظارت و ارزیابی اثر در طول دوره سرمایه‌گذاری.
- نظارت بر تاثیر [4]: برخی از ابزارهای اندازه‌گیری تاثیر، برای نظارت بر پیشرفت اثرگذاری طراحی می‌شوند. این عمل، داده‌های مالی را از نظر اینکه سرمایه‌گذاری در مسیر مناسبی قرار دارد یا خیر؛ تکمیل کرده و مداوما وضعیت فعلی سرمایه‌گذاری را با هدف آن مقایسه و ارزیابی می‌کند.
- ارزیابی تاثیر [5]: در پایان چرخه سرمایه‌گذاری [6]، سرمایه‌گذار علاقمند است تا تاثیر کل سرمایه‌گذاری انجام شده را اندازه‌گیری کند.

شکل ۱ چرخه سرمایه‌گذاری تاثیرگذار

سرمایه‌گذاران تاثیرگذار بسته به مرحله سرمایه‌گذاری از روش‌های مختلفی برای اندازه‌گیری تاثیر سرمایه‌گذاری خود استفاده می‌کنند. یکی از روش‌های متداول در مرحله‌ی قبل از سرمایه‌گذاری، استفاده از شاخص SROI [7] است.

همان‌طور که سرمایه‌گذاران معمولاً برای اندازه‌گیری بازده انتظاری، ارزش حاضر عواید حاصل از سرمایه‌گذاری (درآمدها منهای هزینه‌ها) را مورد استفاده قرار می‌دهند؛ با رویکردی مشابه در زمینه اجتماعی نیز می‌توان ارزش حاضر در سرمایه‌گذاری تاثیرگذار را در مقابل هزینه‌های امروز آن مقایسه کرد SROI. به عنوان یک چارچوب پذیرفته شده برای اندازه‌گیری خروجی اجتماعی، اقتصادی و محیطی استفاده می‌شود. قوت استفاده از این شاخص به دسترسی به داده‌های معتبر بستگی دارد.

درواقع از SROI به دو شیوه استفاده می‌شود. اولی با استفاده از مقادیر واقعی و قطعی و بصورت گذشته‌نگر است و دومی پیش‌بینی می‌کند که اگر فعالیت‌ها، نتایج خود را بر اساس فروض تاملین کنند؛ چه مقدار ارزش اجتماعی ایجاد می‌شود. مورد دوم معمولاً در زمان برنامه‌ریزی و پیش از آغاز سرمایه‌گذاری مورد استفاده قرار می‌گیرد. طبیعتاً در این حالت وقوع قطعی SROI محاسبه شده؛ تضمین نمی‌شود، بلکه ابزاری برای مقایسه گزینه‌های مختلف در زمان حال، در دسترس قرار می‌گیرد.

برای محاسبه SROI لازم است پس از شناسایی ذی‌نفعانی که توسط فعالیت‌های پروژه تاثیر می‌پذیرند؛ و مدل کردن ارتباط بین ورودی، فعالیت و خروجی پروژه، شاخص‌هایی برای خروجی‌های مورد نظر تعریف و سپس آنها را کمی و عددی کرد. تاثیرات اندازه‌گیری شده در شاخص SROI باید تمامی تاثیرات منفی و مثبت قابل اندازه‌گیری را در برگیرد.

استفاده از شاخص SROI نه تنها به عنوان ابزاری برای اندازه‌گیری و گزارش‌دهی تاثیر به سرمایه‌گذاران تاثیرگذار در طول دوران سرمایه‌گذاری استفاده می‌شود؛ بلکه به عنوان یک زبان مشترک برای ارتباط بین عوامل مختلف اکوسیستم نوآوری اجتماعی نیز مفید است. همچنین با ایجاد شفافیت و قابلیت مقایسه بین پروژه‌های مختلف سبب جلوگیری از نفوذ تصمیمات شخصی خواهد شد.

برای مثال REDF بعنوان یک نهاد مالی فعال در حوزه اثرگذاری اجتماعی، در بنگاه‌هایی که برای حل چالش بیکاری، مدل کسب‌وکار پایدار و بلندمدت طراحی می‌کنند؛ سرمایه‌گذاری می‌کند. هنگام استفاده از SROI به عنوان یک ابزار تصمیم‌گیری، REDF ارزش اجتماعی و ارزش اقتصادی ایجاد شده ناشی از سرمایه‌گذاری را همزمان اندازه‌گیری می‌کند. به عنوان مثال برای سرمایه‌گذاری در یک شرکت اجتماعی، ابتدا ارزش اقتصادی ایجاد شده در این سرمایه‌گذاری را محاسبه و سپس ارزش اجتماعی را نیز محاسبه می‌کند. این ارزش می‌تواند شامل مواردی همچون مالیات فدرال از مشاغل جدید ایجاد شده، صرفه‌جویی دولت از محل کمک موقت به خانوارها، منهای هزینه‌های اجتماعی ایجاد شود. با اضافه کردن این موارد می‌توان ارزش فعلی خالص مزایا را تعیین و SROI را تخمین زد.

شایان ذکر است که با توجه به وابسته بودن SROI به زمینه‌ها و زیرساخت‌های موجود در مورد یک سرمایه‌گذاری مشخص، تکیه مطلق بر این شاخص، می‌تواند منجر به مقایسه غیرمنصفانه مداخله‌هایی با شرایط غیربرابر و به ضرر موارد چالش‌برانگیزتر شود. به عنوان مثال در مورد سرمایه‌گذاری در حوزه آموزش در دو قسمت متفاوت جهان (مثلاً یک روستا در یک کشور در حال توسعه و یک شهر در یک کشور توسعه‌یافته)، اگر چه ممکن است که

SROI به دلیل وجود چالش‌ها و موانع زیرساختی در روستای مذکور پایین‌تر باشد اما لزوماً به معنی این نیست که ارزش کمتری برای تأثیرگذاری دارد. سرمایه‌گذاران در این گونه موارد باید از شاخص SROI با لحاظ کردن تدابیر جانبی استفاده کنند. ضمن اینکه SROI تنها یک معیار عددی برای مقایسه موارد مختلف سرمایه‌گذاری است و مواردی مانند ظرفیت سازمانی برای مدیریت بودجه و چگونگی عملکرد تیم کارآفرین باید بطور مستقل مورد بررسی قرار بگیرند.

[1] Estimating impact

[2] Impact investing

[3] Planning impact

[4] Monitoring impact

[5] Evaluating impact

[6] Investment cycle

[7] Social Return on Investment

خانه خلاق
و نوآوری

دال

WWW.DAALINO.IR

